

KRONİK BÖBREK YETERSİZLİĞİ TANIM, SIKLIK, ETİYOLOJİ, BELİRTİLER, TANI İŞLEMLERİ

Serap ÖZER¹
Adile AY²

ÖĞRENİM HEDEFLERİ

- ▶ Kronik böbrek yetersizliğini ve nedenlerini tanımlayabilme
- ▶ Kronik böbrek yetersizliği prevalans ve insidansını bilme
- ▶ Kronik böbrek yetersizliği belirti ve bulgularını öğrenme, sayabilme
- ▶ Kronik böbrek yetersizliğinde kullanılan tanı testlerini kavrama, sayabilme

KRONİK BÖBREK YETERSİZLİĞİ

Tanım

Kronik böbrek yetersizliği (KBY), böbrek fonksiyonlarındaki ve/veya yapısındaki değişikliklere bağlı olarak gelişen, geri dönüşümsüz, yavaş ve ilerleyici evrim ile karakterize klinik bir durum olarak tanımlanmaktadır (1).

Ulusal Böbrek Vakfı'nın Böbrek Hastalığı Sonuçları Kalite Girişimi (National Kidney Foundation Kidney Disease Outcome Quality Initiative-NKF-KDOQI)) tarafından hazırlanan 2012 yılı Kronik Böbrek Hastalığı Değerlendirme ve Sınıflama Kılavuzuna göre KBY;

¹ Doç. Dr., Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği AD., serap.ozer@ege.edu.tr

² Uzm. Hemşire, Doktora Öğrencisi, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Genel Cerrahi AD., Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, adileaay@gmail.com

Renal Ultrasonografi (USG)

Daha önce tanı konmamış böbrek fonksiyon bozukluğu olan kişilerin değerlendirilmesi için genellikle tercih edilen birinci basamak görüntüleme tekniği olarak kabul edilmektedir. Uzun süreli böbrek hastalığı, böbrek boyutunda küçülmeye neden olmakta ve USG ile görüntülemeye ayırt edilebilmektedir. Ultrasonografi ayrıca böbrek hastalığının içsel nedenleri ile hidronefroza neden olan obstrüktif hastalık arasında ayırım yapmaktadır. Bu teknik aynı zamanda kistik böbrek hastalığı gibi konjenital veya kalıtsal böbrek hastalıklarını da tanımlayabilmektedir. Ek olarak böbreklerin kanlanması ve vasküler yapıyı değerlendirmek için yararlı olabilmektedir. Bilgisayarlı tomografi ve manyetik rezonans gibi diğer görüntüleme teknikleri belirli durumlarda bilgilendirici olabilmekte, ancak KBY tanısında rutin olarak kullanılmamaktadır (18,19).

Böbrek Biyopsisi

Nefroloji birimine proteinüri, hematüri veya belirgin bir neden olmaksızın böbrek yetersizliği ile sevk edilen hastalar, nefroloğun tanı koyabilmesi ve uygun tedaviye başlayabilmesi için böbrek biyopsisine gereksinim duyabilmektedir. Kronik böbrek yetersizliği için ayırıcı bir tanı yöntemi olmadığı belirtilmektedir (20).

KAYNAKLAR

1. Ammirati AL. Chronic kidney disease. *Revista da Associação Médica Brasileira*. 2020; 66(suppl 1): s03–s09.
2. TC Sağlık Bakanlığı. Türkiye Böbrek Hastalıkları Önleme ve Kontrol Programı 2018-2023. 1117. baskı. Artı6 Medya Tanıtım Matbaa Ltd. Şti; 2018.URL: https://hsgm.saglik.gov.tr/depo/birimler/kronik-hastaliklar-engelli-db/hastaliklar/bobrek_hastaliklari/kitap_ve_makaleler/Turkiye_Bobrek_Hastaliklari_Onleme_ve_Kontrol_Programi_2018-2023.pdf, 18 Eylül 2021.
3. Hill NR, Fatoba ST, Oke JL, Hirst JA, et al. Global prevalence of chronic kidney disease – a systematic review and meta-analysis. Remuzzi G, ed. *PLOS ONE*. 2016; 11(7): e0158765.
4. Süleymanlar G, Utaş C, Arınsoy T, Ateş K, et al. A population-based survey of Chronic Renal Disease in Turkey--the CREDIT study. *Nephrology Dialysis Transplantation*. 2011; 26(6): 1862–1871.
5. Lv J-C, Zhang L-X. Prevalence and Disease Burden of Chronic Kidney Disease. In: Liu B, HY L, LL L, ed. *Renal Fibrosis: Mechanisms and Therapies*. C 1165. Springer; 2019: 3–15.
6. Inaguma D, Imai E, Takeuchi A, Ohashi Y, et al. Risk factors for CKD progression in Japanese patients: findings from the Chronic Kidney Disease Japan Cohort (CKD-JAC) study. *Clinical and Experimental Nephrology*. 2017; 21(3): 446–456.

• DİYALİZ PRATIĞİNDE TEMEL BİLGİ VE UYGULAMALAR

7. Walbaum M, Scholes S, Pizzo E, Paccot M, et al. Chronic kidney disease in adults aged 18 years and older in Chile: findings from the cross-sectional Chilean National Health Surveys 2009–2010 and 2016–2017. *BMJ Open*. 2020; 10(9): e037720.
8. Centers for Disease Control and Prevention. Chronic kidney disease in the united states, 2019. CDC. URL: <https://www.cdc.gov/kidneydisease/publications-resources/2019-national-facts.html>, 26 Eylül 2021.
9. Charles C, Ferris AH. Chronic kidney disease. *Primary Care: Clinics in Office Practice*. 2020; 47(4): 585–595.
10. Chen TK, Knicely DH, Grams ME. Chronic kidney disease diagnosis and management. *JAMA*. 2019; 322(13): 1294.
11. United States Renal Data System. ESRD Quarterly Update | USRDS. United States Renal Data System. URL: <https://www.usrds.org/esrd-quarterly-update/>, 8 Ekim 2021.
12. Süleymanlar G, Ateş K, Seyahi N. Türkiye 2019 Yılı Ulusal Nefroloji, Diyaliz ve Transplantasyon Kayıt Sistemi Raporu. URL: https://www.nefroloji.org.tr/folders/file/registry_2019.pdf, 26 Eylül 2021.
13. Chang AR, Grams ME, Ballew SH, Biló H, et al. Adiposity and risk of decline in glomerular filtration rate: meta-analysis of individual participant data in a global consortium. *BMJ*. 2019; 364: k5301.
14. Pleniceanu O, Twig G, Tzur D, Sherman G, et al. Acute pyelonephritis in children and the risk of end-stage kidney disease. *Journal of Nephrology*. 2021; 34(5): 1757–1765.
15. Xia J, Wang L, Ma Z, Zhong L, et al. Cigarette smoking and chronic kidney disease in the general population: a systematic review and meta-analysis of prospective cohort studies. *Nephrology Dialysis Transplantation*. 2017; 32(3): 475–487.
16. Rosenberg M. Overview of the management of chronic kidney disease in adults. UpToDate. URL: [https://www.uptodate.com/contents/overview-of-the-management-of-chronic-kidney-disease-in-adults?search=chronic kidney failure and risk factors&source=search_result&selectedTitle=3~150&usage_type=default&display_rank=3](https://www.uptodate.com/contents/overview-of-the-management-of-chronic-kidney-disease-in-adults?search=chronic%20kidney%20failure%20and%20risk%20factors&source=search_result&selectedTitle=3~150&usage_type=default&display_rank=3), 7 Ekim 2021.
17. Yapa HE, Purtell L, Chambers S, Bonner A. The relationship between chronic kidney disease, symptoms and health-related quality of life: a systematic review. *Journal of Renal Care*. 2020; 46(2): 74–84.
18. Webster AC, Nagler E V, Morton RL, Masson P. Seminar chronic kidney disease. *The Lancet*. 2017; 389(10075): 1238–1252.
19. Gaitonde DY, Cook DL, Rivera IM. Chronic kidney disease: detection and evaluation. *American Family Physician*. 2017; 96(12): 776–783.
20. Kidney Disease Improving Global Outcomes. KDIGO 2012 Clinical practice guideline for the evaluation and management of chronic kidney disease. *Journal of the International Society of Nephrology*. 2013; 3(1): 1–163.